

HISTORISCH GENOOTSCHAP ROTTERODAMUM

Inleiding

Historisch Genootschap Roterodamum is in 1947 opgericht met het doel de belangstelling voor de geschiedenis van Rotterdam en omgeving te bevorderen.

Roterodamum zet zich met grote toewijding in voor het behoud van het Rotterdams monumentaal erfgoed en voor de geschiedenis van de stad. Dat gebeurt aan de hand van lezingen, excursies en het zoeken naar historische verbanden met de actualiteit. We ontmoeten elkaar op interessante plekken in de stad of in de regio. Roterodamum publiceert drie keer per jaar het magazine 'Kroniek', verstuurt digitale nieuwsbrieven, geeft het 'Essay Roterodamum' uit en documenteert de stad in het 'Rotterdams Jaarboekje'.

Roterodamum heeft dochterinstellingen die zorgdragen voor activiteiten onder de paraplu van Roterodamum: de Stichting Bijzondere leerstoel Roterodamum geschiedenis van Rotterdam; een monumentencommissie die jaarlijks het monumentenschildje uitreikt, de Dutilhprijs die tweejaarlijks wordt uitgereikt voor het beste boek over Rotterdam en bijvoorbeeld de Stichting Rotterdam is vele dorpen, een samenwerkingsverband tussen verenigingen, stichtingen en oudheidkamers die zich in alle delen van Rotterdam bezig houden met het bewaken en beschrijven van al dat moois dat in de loop der eeuwen is gebouwd en gebeurd.

Het afgelopen jaar

In 2021 is het verenigingsjaar door de corona-pandemie anders verlopen dan gebruikelijk. Zeker in de eerste helft van 2021 hebben we door de corona-maatregelen moeten besluiten de fysieke bijeenkomsten niet door te laten gaan. Dat heeft vooral zijn effect gehad op de organisatie van de Roterodamum Cafés. De bijeenkomsten in het voorjaar waren niet op locatie maar werden digitaal georganiseerd.

In maart organiseerden we het eerste, digitale Roterodamum Café over Abraham Tuschinski. De initiatiefnemers van het Tuschinski monument in Rotterdam vertelden meer over hun plannen. Ook het Roterodamum Café op Opbouwdag, 18 mei, vond digitaal plaats. Uitgezonden vanaf grote hoogte -op de Euromast- werd ingegaan op 'Rotterdam als attractie': toerisme in het Rotterdam van de (weder) opbouw. Ook de Algemene Ledenvergadering op 10 juni vond digitaal plaats..

Vanaf de zomer bleek er zo nu en dan wat meer mogelijk te zijn en heeft Roterodamum tijdens Open Monumentendag een bijzondere middag kunnen organiseren in de St. Mary's Church Delfshaven over het koloniale en slavernijverleden van Rotterdam. In oktober vond er een Roterodamum Café plaats in de Centrale Bibliotheek Rotterdam. Dr. John Tholen, conservator van de Erasmuscollectie ging daar in op de bijzondere Erasmuscollectie van Rotterdam. En op 25 november vond in Boekhandel Donner een Roterodamum Café plaats

HISTORISCH GENOOTSCHAP ROTTERODAMUM

over de plek van Forum Rotterdam in het centrum van Rotterdam. Judith Gussenhoven auteur van het boek *Forum Rotterdam. Non-Stop Stad* nam ons mee naar deze markante plek in de Rotterdamse binnenstad.

Bestuur

Tijdens de ALV van 10 juni op het SS Rotterdam is Chris Opgenoort toegetreden tot het bestuur als penningmeester. Ingrid de Jager heeft daarmee afscheid genomen van die (voor haar ad interim) rol en is wederom algemeen bestuurslid.

Leden

De teller voor het aantal leden van Roterodamum stond op 31 december 2021 op 1800. Ondanks dat we in 2021 flink wat nieuwe leden hebben mogen verwelkomen merken we dat door het natuurlijke verloop in het ledenbestand het totaal aantal leden met 1.85% is afgenomen.

Financiën

Over 2021 heeft Roterodamum een klein exploitatie verlies geleden van €3.700. Ondanks dat we beschikken over voldoende financiële middelen staat onze jaarlijkse exploitatie onder druk. Een contributieverhoging per 2023 is in de maak om inkomsten en uitgaven weer in balans te krijgen. De financiële verantwoording voor 2021 vindt u op www.rotterdamum.nl.

Kroniek

In 2021 is het magazine van Roterodamum -de Kroniek- drie keer verschenen. Mooie nummers met interessante artikelen over uiteenlopende onderwerpen: van interviews met nazaten van tot slaafgemaakten tot een verslag van de strijd om het behoud van het recreatiepark in Hoek van Holland. De redactie spant zich in om steeds weer nieuwe auteurs uit te nodigen en verrassende invalshoeken te vinden. Dit resulteerde iedere keer weer in een mooi tijdschrift met rijk geïllustreerde verhalen over de geschiedenis en het erfgoed van Rotterdam en haar inwoners.

Digitale Cijfers

Website rotterdamum.nl : sinds 28 juni 2021 worden de bezoekcijfers bijgehouden. Tussen 28/6-2021 en 31-12-2021: 43.083 bezoeken, 17.307 bezoekers

In 2021 zijn 6 digitale nieuwsbrieven verschenen, met nieuws, agenda en tips van Roterodamum en over Rotterdam en haar geschiedenis en Rotterdams erfgoed.

HISTORISCH GENOOTSCHAP ROTTERODAMUM

Eind 2021 waren er ruim 1200 abonnees.

Op Facebook heeft Roterodamum eind 2021 820 'vind ik leuks' en zo'n 900 volgers.

Vanaf februari 2021 heeft Roterodamum ook een Instagramaccount:
roterodamum_rotterdam.

Er zijn 72 berichten geplaatst en het account had eind 2021: 300 volgers

55,7 % man, 44,2 % vrouw:

in de volgende leeftijdscategorieën:

18 - 24 jaar - 4,7 %

25 - 34 jaar - 20,2 %

35 - 44 jaar - 16,9 %

45 - 54 jaar - 22,4 %

55 - 64 jaar - 16,9 %

65+ - 18,7 %

Monumentencommissie

De jaarlijkse toekenning van het Roterodamum schildje als waardering voor de inspanningen van eigenaren voor het behoud van Rotterdams monumentaal erfgoed, levert op Open Monumenten Dag altijd grote publieke belangstelling op.

De plaquette voor een uitzonderlijke restauratie is in 2021 toegekend aan Vincent Taapken voor de restauratie van het oude hoofdkantoor van de firma Van Waning. De restauratie is na een lang en ingewikkeld proces, bijzonder geslaagd. Het gebouw met de omringende tuin zal ongetwijfeld een positieve rol spelen bij de gebiedsontwikkeling rond de Nijverheidsstraat.

Op maandag 22 november heeft Roterodamum een tweede monumentenschildje uitgereikt aan eigenaar Duijnstede Beheer en huurder Zeeman van de twee winkelpanden aan de Noordmolenstraat.

In januari 2020 is de oorspronkelijke geveltekst van manufacturenhandel Het Wonder bij een verbouwing ontdekt en later dat jaar op kosten van de gemeente Rotterdam gerestaureerd. Roterodamum heeft bij de ontdekking de monumentenstatus aangevraagd en waardeerde de inspanningen van alle betrokken partijen met de plaatsing van een plaquette en oorkonde. Het is belangrijk dat Joods erfgoed herkenbaar in de stad blijft behouden. In samenwerking met Loods24 en Joods Kindermonument zijn op dezelfde dag ook Stolpersteine gelegd ter herinnering aan de oorspronkelijke eigenaren, die de oorlog niet hebben overleefd. Het werd een bijzonder moment omdat dankzij deze erkenning en aandacht onbekende familie werd bereikt.

HISTORISCH GENOOTSCHAP ROTTERDAMUM

Door Roterodamum zijn de volgende monumentaanvragen ingediend:

- Boerderij Vredebest aan de 's-Gravenweg 344 in Kralingen-Crooswijk kreeg na lange en zorgvuldige afweging de monumentenstatus.
- Voorhoeve Van Muyden aan het Toepad 64 kreeg de aangevraagde monumentenstatus niet. De kans op toekenning was bij voorbaat klein, maar gezien het cultuurhistorisch belang heeft Roterodamum gemeend een poging te moeten wagen.
- Kiosk Bram Ladage aan het Binnenwegplein. Sloop dreigde, terwijl dit gebouwtje grote architectonische waarde vertegenwoordigt. Formeel is dit gebouw te jong voor de monumentenstatus, maar wij hebben gemeend hiermee een signaal te willen afgeven en tijd te winnen voor zorgvuldig overleg tussen architect en eigenaar. Sloop is voorkomen en gelijktijdig is bij de gemeente geagendeerd dat voor jong erfgoed een aanwijzingsbeleid moet komen. Dit zal in de komende maanden worden uitgewerkt, net als aanwijzing van andere thematische aanwijzingsprogramma's voor scholen en religieus erfgoed.
- Roterodamum heeft eind 2021 een bezwaarschrift ingediend tegen de voorgenomen sloop van het interieur van de Waterstaatskerk Petrus' Banden, die aan de eredienst is onttrokken. Wij vinden de ontstaansgeschiedenis van deze kerk en het behoud van kenmerkende onderdelen zoals preekstoel en orgel voor de stad van groot maatschappelijk belang. Die belangen zijn onvoldoende meegewogen. De procedure loopt nog.

Dit brengt ons tenslotte op het erfgoedbeleid, werkzaamheden die minder direct zichtbaar zijn voor het publiek, maar van groot belang voor het goed beschermen en instandhouden van het karakter van deze stad.

Na lange voorbereidende besprekingen werd begin 2021 de Erfgoedverordening door de gemeenteraad vastgesteld. Door de gemeente werd deze ingezet als beleidsarme opvolger van de plaatselijke monumentenverordening. Wij waren kritisch op een aantal belangrijke punten: de lange tijd die verloopt voordat cultuurhistorische waarden in bestemmingsplannen worden vertaald, de onvoldoende bescherming van waardevolle stads- en dorpsgezichten, en de te beperkte afweging waarbij sloop van monumenten kan worden toegestaan. De gemeenteraad heeft deze aandachtspunten in moties vertaald. Zeker wat sloop betreft is het positief dat de gemeenteraad erin is geslaagd een bredere afweging in de verordening vast te leggen. Wat andere punten betreft, is het werk in uitvoering en blijvende aandacht geboden.

In 2021 werd door de gemeente toegewerkt naar de vaststelling van een omgevingsvisie en omgevingsplan. Roterodamum heeft uitgesproken de aandacht voor het erfgoed te mager te vinden en aangedrongen op een duidelijker omschrijving van de kernwaarden die voor het behoud en versterking van het Rotterdamse stads karakter van belang zijn. Ook hebben wij weer aandacht gevraagd voor de wijze waarop te beschermen gebiedskenmerken en stadsgezichten in het omgevingsplan worden vertaald.

Historische Publicaties

De Stichting Historische Publicaties Roterodamum heeft zich na de beëindiging in 2019 van de Boekenreeks bij nummer 200 feitelijk omgevormd tot een fonds.

Er is een uitgebreid overzicht van onderwerpen opgesteld waarover nooit eerder een uitgave heeft plaatsgevonden. Bij nieuwe publicaties over de Rotterdamse geschiedenis kan in principe bij de SHPR een financiële bijdrage worden aangevraagd op voorwaarde dat het onderwerp voorkomt op deze zogeheten 'lacunelijst'.

Het Essay Roterodamum verschijnt sinds 2014 onregelmatig. Na vijf edities is er in 2021 geen Essay verschenen. Aflevering zes volgt in 2022.

De meeste aandacht van de stichting is in 2021 uitgegaan naar de financiering en productie van een kinderboek over de Rotterdamse geschiedenis. 'Van Rotta naar Roffa' verschijnt in 2022 als jubileumgeschenk omdat Roterodamum haar 25e verjaardag viert en wordt uitgereikt aan alle Rotterdamse basisschoolleerlingen van groepen 7. Het kinderboek wordt geschreven door Jan Paul Schutten en geïllustreerd door Floor Rieder. De totstandkoming en distributie van deze uitgave zal geschieden in nauwe samenwerking met de Bibliotheek Rotterdam en de Stichting Droom en Daad.

Bijzondere Leerstoel Geschiedenis van Rotterdam

In november 2021 verscheen *De Kleine Geschiedenis van Rotterdam* van Paul van de Laar. De geschiedenis van Rotterdam in handzaam formaat, gebaseerd op vier essays. Rotterdam in historisch perspectief, het epos van het havenbedrijf, de moderne stad en het verhaal over Rotterdam als migratiestad. Vier belangrijke thema's die ook centraal staan in de collegencyclus aan de Erasmus Universiteit. Hoewel corona natuurlijk ook effect heeft gehad op onderwijs en de publieke profilering van de leerstoel, zijn er tal van activiteiten ontplooid.

In 2021 vonden de gastcolleges die de leerstoel verzorgt in Barcelona voor de internationale GLOBAL (Global Markets; Local Creativities) via ZOOM plaats. De spin-off van deze colleges is dat het Rotterdamonderzoek in internationaal kader wordt geplaatst. Dat is van belang met het ook op nieuwe opleidingen op het gebied van post-industriële steden, waar de leerstoel actief bij betrokken is. Het valt onder het programma UNIC, een Europese alliantie van acht universiteiten die gevestigd zijn in zogenaamde postindustriële steden (Naast Rotterdam, Bilbao, Bochum, Cork, Istanbul, Luik, Oulu en Zagreb) Het is ontstaan vanuit de Europese ambitie om transnationale academische netwerken te creëren die het studenten mogelijk maakt om in verschillende landen studeren en daar erkenning voor te krijgen. <https://www.eur.nl/over-de-eur/samenwerken/samenwerkingsverbanden/unic-europese-universiteit-van-postindustriële-steden>.

De leerstoel is actief betrokken bij internationale onderzoeksprojecten. Pleasurescape, de vergelijkende studie naar het uitgaansleven in Rotterdam, Gotenburg, Barcelona en

HISTORISCH GENOOTSCHAP ROTTERODAMUM

Hamburg wordt in 2022 afgerond. Het Rotterdamonderzoek door Vincent Baptist heeft prima vorderingen gemaakt. Ook Hilde Sennema heeft flinke stappen gezet. Ze zal haar boek nu primair richten op de context waarin Jan Backx als ondernemer en betrokken Rotterdammer een centrale rol vervulde in de naoorlogse wederopbouw. Hij behoort tot de grote namen van Rotterdam, maar zijn status en betekenis zijn minder bekend dan die van de andere grote Rotterdammers zoals K.P. van der Mandele.

Matthijs Dicke werkt onder begeleiding van Paul van de Laar aan een proefschrift over Van der Mandele en zijn onderzoek sluit goed aan bij het promotieonderzoek dat bij het Biografisch Instituut wordt gedaan. Van de Laar is als derde promotor hierbij betrokken. Daarmee zijn er straks drie nieuwe studies over het Rotterdam van vóór en na de Tweede Wereldoorlog, een cruciale fase in de geschiedenis van deze stad.

De leerstoel is ook nauw verbonden met het nieuwe instituut PortCityFutures, een interdisciplinaire onderzoeksgroep geleid door Carola Hein van TU Delft, dat het afgelopen jaar zeer actief is geweest (<https://www.portcityfutures.nl/home>). Het team richt zich op de vraagstukken betreffende de grote transformaties waar een havenstad als Rotterdam voor staat. We proberen de historische ontwikkeling te verankeren in onderzoek over toekomstscenario's voor de Rotterdamse havenregio.

In het kader van 150 jaar Nieuwe Waterweg in 2022 is de leerstoel actief betrokken bij het historisch onderzoek, maar ook bij de toekomst. Roterodamum is actief betrokken bij het internationale symposium *150 years New Waterway. History and future of shipping channels*, 13 – 15 oktober 2022.

Jaarboekje

Door de aangescherpte corona-maatregelen in december 2021 werd op 2 december het eerste exemplaar van het Rotterdams Jaarboekje 2021 toch weer digitaal overhandigd aan Fred Westerbeke, hoofdcommissaris van de Regionale Politie Eenheid Rotterdam.

Voor de overhandiging gaf Jantje Steenhuis, stadsarchivaris en hoofdredacteur eerst een toelichting op de inhoud van het Rotterdams Jaarboekje 2021, Jet van Herwaarden vertelde over oorlogsdagboeken en Jannes H. Mulder vertelde over over de Uilenflat aan de Westzeedijk.

Voor de editie van 2021 schreef Alexandre Furtado Melville het essay. Verder werden er twaalf bekende en minder bekende Rotterdammers herdacht met een *in memoriam* waaronder een over de bekende rechner Jan Blaauw (1928-2020), die veertig jaar bij de Rotterdamse politie heeft gewerkt. Daarnaast bevat het jaarboekje zes boeiende artikelen over verschillende Rotterdamse historische onderwerpen.

Volg ons

Bent u ook trots op Rotterdam en geïnteresseerd in het verleden van de stad en voor het behoud van het Rotterdams monumentaal erfgoed? Volg Roterodamum dan ook op Instagram, Facebook of Twitter.